

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-5/14

**Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH
prieš
Hauptzollamt Osnabrück**

(*Finanzgericht Hamburg* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 267 straipsnis — Teisės akto konstitucingumo kontrolės ad hoc procedūra — Nacionalinio įstatymo atitikties Sąjungos teisei ir atitinkamos valstybės narės Konstitucijai tikrinimas — Nacionalinio teismo teisė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą — Nacionalinės teisės aktas, kuriame numatoma taikyti branduolinio kuro panaudojimo mokesčių — Direktyvos 2003/96/EB ir 2008/118/EB — SESV 107 straipsnis — AE 93, 191 ir 192 straipsniai“

Santrauka – 2015 m. birželio 4 d. Teisingumo Teismo (trečioji kolegija) sprendimas

1. *Prejudiciniai klausimai — Kreipimasis į Teisingumo Teismą — Nacionalinių teismų kompetencija — Nacionalinio teisės akto atitikties tiek Sąjungos teisei, tiek nacionalinei konstitucijai vertinimas — Nacionalinė konstitucingumo kontrolės „ad hoc“ procedūra — Nacionalinio teismo teisė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą*

(SESV 267 straipsnis)

2. *Mokesčių nuostatos — Teisės aktų suderinimas — Energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimas ir akcizo mokesčiai — Direktyvos 2003/96 ir 2008/118 — Nacionalinės teisės aktai, apibrėžtam laikotarpiui įvedantys branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesčių — Leistinumai*

(Tarybos direktyvos 2003/96 2 straipsnio 1 dalis ir 14 straipsnio 1 dalies a punktas ir Tarybos direktyvos 2008/118 1 straipsnio 1 ir 2 dalys)

3. *Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Priemonės atrankinis pobūdis — Nacionalinės teisės aktai, apibrėžtam laikotarpiui įvedantys branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesčių — Netaikymas*

(SESV 107 straipsnis)

4. *EAEB — Bendroji atominės energijos rinka — Kilmė — Santykis su bendra bendrąja rinka — Bendrijos kompetencija — Laisvas prekių judėjimas — Muitai — Lygiavėčio poveikio mokesčiai — Vidaus mokesčiai — Nacionalinės teisės aktai, apibrėžtam laikotarpiui įvedantys branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesčių — Netaikymas*

(AE 1 straipsnio 2 dalis, 2 straipsnio d punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 191 straipsnis ir 192 straipsnio 2 dalis; Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 3 straipsnio 1 dalis)

1. SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinis teismas, kuris abejoja dėl nacionalinės teisės aktų atitikties tiek Europos Sąjungos teisei, tiek atitinkamos valstybės narės Konstitucijai, nei praranda teisę, nei atitinkamai yra atleidžiamas nuo pareigos kreiptis į Teisingumo Teismą su klausimais dėl šios teisės išaiškinimo arba galiojimo, nes nacionaliniame teisme, kuris turi vykdyti konstitucingumo kontrolę, tebevyksta tokia šio teisės akto konstitucingumo kontrolės *ad hoc* procedūra.

Iš tiesų, viena vertus, nacionaliniai teismai turi plačią diskreciją kreiptis į Teisingumo Teismą, jei mano, kad jų nagrinėjamosiose bylose kyla klausimų dėl Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo vertinimo, dėl kurių jie turi priimti sprendimą. Kita vertus, Sąjungos teisės efektyvumui kiltų grėsmė, o SESV 267 straipsnio veiksmingumas sumažėtų, jei dėl vykstančios konstitucingumo kontrolės *ad hoc* procedūros, nacionaliniam teismui būtų sutrukdyta pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus ir nedelsiant taikyti Sąjungos teisę remiantis Teisingumo Teismo sprendimu ar praktika. Pagaliau, taikoma nacionalinė procesinė norma negali paneigti nacionalinių teismų diskrecijos pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jei jiems kyla abejonių, kaip šioje pagrindinėje byloje, dėl Sąjungos teisės aiškinimo.

(žr. 31, 36, 37, 39 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. Direktyvos 2003/96, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 14 straipsnio 1 dalies a punktas ir Direktyvos 2008/118 dėl bendros akcizų tvarkos, panaikinančios Direktyvą 92/12, 1 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad jie nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto, kuriuo numatoma taikyti branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesčių. Iš tiesų minėtos direktyvos 14 straipsnyje nustatytas išsamus privalomas atleidimo nuo apmokestinimo atvejų sąrašas, kuriuo valstybės narės turi vadovautis apmokestinamos energetikos produktus ir elektros energiją ir aiškiai apibrėžiami produktai, kurie atleidžiami nuo apmokestinimo.

Dėl pirmosios iš šių nuostatų pažymėtina, kad Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama šioje direktyvoje vartojama „energetikos produktų“ sąvoka ir pateikiamas išsamus produktų, patenkančių į šią sąvoką (nurodant jų kombinuotosios nomenklatūros kodus), sąrašas. Kadangi branduolinis kuras šiame sąrašė nenurodytas, jis nėra „energetinis produktas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/96, todėl jis neatleidžiamas nuo apmokestinimo pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punktą. Be to, jei Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 1 dalies ir 14 straipsnio 1 dalies a punkto veikimas iš esmės nebus pakeistas, bet kokia galima nacionalinės teisės aktų neatitiktis Sąjungos politikai išmetamų CO₂ dujų kiekių mažinimo srityje negali pateisinti (tai prieštarautų aiškiam Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimui) šių nuostatų aiškinimo taip, jog jos taikomos produktams, kurie nėra energetikos produktai ir elektros energija, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą.

Dėl Direktyvos 2008/118 1 straipsnio 1 ir 2 dalių nacionaliniu įstatymu įvestam mokesčiui, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestinamas energetikos produktų ir elektros energijos, kuriems taikoma Direktyva 2003/96, nei kito akcizais apmokestinamos prekės vartojimas, negali būti taikoma Direktyvos 2008/118 1 straipsnio 1 arba 2 dalys.

Taip yra įvedus mokesčių, kai jis, viena vertus, tampa mokėtinas, kai kuro rinklės arba kuro strypai branduoliniame reaktoriuje panaudojami pirmą kartą ir yra pradėta savaiminė grandininė reakcija pramoninei elektros energijos gamybai, ir juo apmokestinamas elektros energijos gamintojas, ir, kita vertus, yra apskaičiuotas remiantis panaudoto branduolinio kuro kiekiu, nes visoms šio kuro rūšims taikomas bendras tarifas, o atominės elektrinės reaktoriuje pagamintos elektros energijos kiekis tiesiogiai nepriklauso nuo panaudoto branduolinio kuro kiekio, bet gali skirtis atsižvelgiant į

panaudoto kuro pobūdį ir savybes, taip pat į atitinkamo reaktoriaus našumo lygį, ir minėtu mokesčiu gali būti apmokestinama remiantis tuo, jog įvykdyta savaiminė grandininė reakcija, nors nebūtinai buvo pagaminta ir, vadinasi, suvartota elektros energijos.

(žr. 45–48, 52, 62–64, 66, 68 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)

3. SESV 107 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto, kuriuo numatoma taikyti branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesťį, siekiant gauti mokesťinių pajamų, kurios, konsolidavus biudžetą ir pritaikius principą „teršėjas moka“, pirmiausia turėtų padėti sumažinti nacionaliniam biudžetui tenkančią naštą atkuriant ankstesnę kasyklos, kurioje saugomos susidariusios panaudotos branduolinio kuro radioaktyviosios atliekos, stovį.

Iš tiesų kitiems elektros energijos gamybos būdams, kai branduolinis kuras nenaudojamas, nagrinėjamu nacionalinės teisės aktu nustatyta sistema netaikoma ir jie, atsižvelgiant į šia sistema siekiamą tikslą, nėra panašioje faktinėje ir teisinėje padėtyje kaip elektros energijos gamybos naudojant branduolinį kurą būdai, nes tik taikant šiuos būdus, kai naudojamas šis kuras, susidaro radioaktyviosios atliekos. Darytina išvada, kad minėtas teisės aktas nėra atrankinė priemonė, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, ir, vadinasi, jis nėra valstybės pagalba, draudžiamas pagal šią nuostatą.

(žr. 78–80, 82 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)

4. AE 93 straipsnio 1 dalis, AE 191 straipsnis, siejami su Protokolo (Nr.°7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų pridėto prie ES, ESV ir EAEB sutarčių, 3 straipsnio 1 dalimi, ir AE 192 straipsnio 2 dalis, siejama su AE 1 straipsnio 2 dalimi ir 2 straipsnio d punktu, turi būti aiškinami taip, kad jie nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto, kuriuo numatoma taikyti branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesťį.

Pirma, AE 93 straipsnio 1 dalis kartu su kitomis EAEB sutarties II antraštinės dalies 9 skyriaus nuostatomis sudaro teisinių koncepcijų, kuriomis grindžiama bendra bendrosios rinkos struktūra, taikymą labai specializuotoje srityje. Šiuo klausimu, nors esminis lygiaverčio poveikio mokesčio požymis yra tas, kad jis taikomas tik importuotoms, bet ne panašioms nacionalinėms prekėms, vis dėlto mokesťis, kuriuo apmokestinama iš kitos valstybės narės importuota prekė, net jei ir nėra tokios pat ar panašios nacionalinės prekės, nėra lygiaverčio poveikio mokesťis, jei jis taikomas pagal bendrąją vidaus mokesčių sistemą, kuri nuolat taikoma prekių grupėms remiantis objektyviais, nuo prekių kilmės nepriklausančiais kriterijais. Darytina išvada, kad mokesťis, taikomas ne dėl to, kad branduolinis kuras įvežamas į kitos valstybės teritoriją, bet dėl to, kad jis naudojamas pramoninės elektros energijos gamybos tikslais, nesvarbu, kokia šio kuro kilmė, koks mokesčio tarifas ar kas yra apmokestinamasis asmuo, nėra muitams lygiaverčio poveikio mokesťis.

Antra, dėl AE 191 straipsnio ir Protokolo 3 straipsnio 1 dalies pažymėtina, kad iš bendro šių nuostatų taikymo matyti, kad Europos atominės energijos bendrija (EAEB), jos turtas, pajamos ir kitas nekilnojamas turtas atleidžiami nuo bet kokių tiesioginių mokesčių. Šiuo klausimu branduolinio kuro naudojimo pramoninei elektros energijos gamybai mokesťis, o ne tiesioginis šio kuro mokesťis, patenka į teisę naudoti ir vartoti šį kurą. Taigi jei, remiantis AE 86 straipsniu, šis kuras yra EAEB nuosavybė, pagal AE 87 straipsnį valstybėms narėms, asmenims ar įmonėms suteikiama teisė naudoti ir vartoti šį kurą, kai jis įsigytas tinkama tvarka.

Galiausiai AE sutarties 2 straipsnio d punkte numatytos pareigos įgyvendinimas yra reglamentuojamas EAEB sutarties II antraštinės dalies 6 skyriuje, kuriame įtvirtinti šios sutarties 52–76 straipsniai, nustatantys bendrą rūdų, žaliavų ir specialių skiliųjų medžiagų tiekimo sistemą. Taigi nagrinėjamu mokesčiu, dėl kurio iš tikrųjų pabrangsta branduolinio kuro naudojimas pramoninei elektros energijos gamybai, nėra pažeidžiamos šiose nuostatose valstybėms narėms nustatytos pareigos, arba, bendrai kalbant, nėra pažeidžiami su šia sistema susiję principai, pirmiausia, lygių galimybių naudotis ištekliais principas, kuris įtvirtintas AE 52 straipsnyje, arba su kainodara susiję principai, įtvirtinti AE 67 ir

69 straipsniuose. Iš tiesų šis mokestis negali turėti įtakos atominę elektrinę eksploatuojančių asmenų apsirūpinimui kuru, nes šiuo mokesčiu apmokestinamas ne branduolinio kuro pirkimas, bet jo naudojimas. Darytina išvada, kad šis mokestis negali kliudyti vykdyti EAEB užduotį – užtikrinti, kad visiems vartotojams Bendrijoje būtų reguliariai ir vienodomis sąlygomis tiekiamas rūdos ir branduolinis kuras, kaip nustatyta AE sutarties 2 straipsnio d punkte.

(žr. 86, 89–92, 94–97, 103–105 punktus, rezoliucinės dalies 4 punktą)